

DET TALTE ORD GÆLDER

Talepunkt til brug for Forsvarsministerens besvarelse af samrådspørgsmål A, Forsvarsudvalget, den 19. november 2015

Holger K. Nielsen (SF) har den 7. oktober stillet Samrådsspørgsmål A i regi af Forsvarsudvalget.

"På baggrund af udtalelserne fra oberstløjtnant Per Lorenz Henrichsen i artiklen "At hjælpe en hær, der ikke vil slås" i Information den 5. oktober bedes ministeren redegøre for samarbejdet mellem den danske styrke i Irak og den irakiske regeringshær og herunder udsigterne til, at missionen kan lykkes med indstillingen i den irakiske hær."

[Redegørelse for samarbejdet mellem den danske styrke i Irak og den irakiske regeringshær.]

- Tak for spørgsmålet, der giver mig lejlighed til at redegøre for status for samarbejdet mellem den danske styrke i Irak og den irakiske regeringshær.
- Terrororganisationen ISIL's feje og modbydelige terrorangreb i Paris understreger desværre med al tydelighed, hvorfor det er vigtigt at være med i kampen mod ISIL. Terrororganisationen ISIL truer ikke bare stabiliteten i Mellemøsten, men er også en direkte trussel mod vores befolkning, værdier og interesser. Det er vi nødt til at forsvare os imod. Derfor er det uhyre vigtigt, at Danmark fortsat er med til at støtte aktivt op om koalitionen militære kampagne mod ISIL i regionen.

- Danmark har som bekendt udsendt et militært træningsbidrag på ca. 120 personer, som er med til at rådgive, træne og uddanne irakiske sikkerhedsstyrker på Al Asad basen i det vestlige Irak. Træningen gennemføres i samarbejde med amerikanske soldater fra US Marine Corps på basen.
- Det danske træningsbidrag indgår i koalitionen samlede kapacitetsopbygningsindsats. Det overordnede formål er at opbygge de irakiske og kurdiske sikkerhedsstyrkers effektivitet og evne til selvstændigt at gennemføre offensive landoperationer mod terrororganisationen ISIL.
- Koalitionen træning og rådgivning af de irakiske sikkerhedsstyrker sker fra fem forskellige baser i Irak. Blandt de øvrige koalitionslande, der er med til at træne og rådgive de irakiske sikkerhedsstyrker – ud over USA og Danmark – kan jeg bl.a. nævne Frankrig, Tyskland, Holland, Italien, Storbritannien, Sverige, Norge, Finland, Australien, Canada og Tyrkiet.
- Det danske træningsbidrag er således blot ét element i en bredere indsats ydet af flere lande.

- Forsvaret har oplyst, at den træning, som den danske styrke gennemfører på Al Asad, primært består af infanteriuddannelse i grundlæggende færdigheder, herunder bykamp og skydeuddannelse. Desuden undervises der bl.a. i imødegåelse af vejsidebomber, førstehjælp og i krigens love.
- Uddannelsen foregår i snæver koordination med koalitionen og den irakiske hær og tilpasses de irakiske enheders konkrete behov. Der gennemføres primært kurser for enkeltsoldater og mindre enheder, men der foregår også uddannelse for stabe op til bataljonsniveau.
- Det siger sig selv, at træningen af styrker i et land, der samtidig er i kamp, er en opgave, der indebærer nogle flere udfordringer end træning af danske soldater herhjemme i Danmark.
- Bl.a. er der betydelige logistiske og sikkerhedsmæssige udfordringer forbundet med at benytte Al Asad basen, fordi ISIL kontrollerer store dele af de omkringliggende områder.
- Det har således i perioder været en udfordring at sikre en kontinuerlig tilstedeværelse af irakiske enheder, som kan deltage i træningen på basen. Det skyldes bl.a., at de irakiske

soldater samtidig er engageret i kampen mod ISIL. Det kan derfor i nogle perioder være vanskeligt at frigøre dem til at deltage i træningen.

- Den generelle tilgang til træningen er efter det oplyste dog inde i en positiv udvikling, hvilket betyder, at der næsten konstant uddannes irakiske soldater, om end antallet af soldater, som trænes, ikke er konstant. Forsvaret har oplyst, at den danske styrke pr. medio november har været med til at træne ca. 2.450 irakiske soldater.
- Forsvarets vurdering af det konkrete samarbejde mellem den danske styrke i Irak og den irakiske regeringshær på Al Asad basen er generelt positiv. Forsvaret har oplyst, at indstillingen i de irakiske enheder, der uddannes på Al Asad, er god, og de irakiske soldater betegnes som både motiverede og modige.
- Motivationen blandt de irakiske soldater og deres chefer til at deltage i træningen vurderes generelt at være god og er blevet forbedret over tid. Forsvaret har oplyst, at der er etableret gode forhold til de irakiske samarbejdspartnere på Al Asad, herunder også til de irakiske militære ledere.

- Men det er klart, at træningen også er behæftet med udfordringer. Billedet kan derfor variere afhængig af de konkrete enheder, der deltager i træningen. Generelt er det Forsvarets vurdering, at de ledelsesmæssige kompetencer hos de irakiske soldater er af varierende kvalitet. Vi skal også huske, at de militære færdigheder hos mange af de enheder, vi træner, i udgangspunktet må betegnes som temmelig begrænsede, set ud fra en dansk målestok.
- Det er derfor en vigtig, men også betydelig opgave, den danske styrke er med til at løfte. Men det er indtrykket i den danske styrke, at den træning Danmark tilbyder på Al Asad nytter noget, i den forstand at den konkret er med til at løfte niveauet hos de irakiske soldater, der deltager i træningen.
- Vi er fra dansk side kun med til at træne en mindre del af de irakiske sikkerhedsstyrker. Det er derfor klart, at vi er nødt til at have realistiske forventninger til, hvor stor en forskel den danske indsats i sig selv gør. Det danske bidrag er som sagt en del af en meget bredere koalitionsindsats. Men jeg har tillid til, at vi takket være vores dygtige udsendte er med til at yde et professionelt og vigtigt bidrag til denne indsats.

[Udsigterne til, at missionen kan lykkes med indstillingen i den irakiske hær.]

- Jeg vil nu gå videre til besvarelsen af den anden del af samrådsspørgsmålet, hvori jeg er blevet bedt om at forholde mig til udsigterne for, at missionen kan lykkes, set i lyset af den irakiske hærs indstilling i kampen mod terrororganisationen ISIL.
- Her tager jeg udgangspunkt i koalitionen samlede militære indsats mod ISIL og ikke kun træningsindsatsen i forhold til de irakiske soldater. Det er her også vigtigt at være opmærksom på, at koalitionen har en bredspektret indsats til bekæmpelse af ISIL. Udover den militære indsats indbefatter denne også stabiliseringsindsatser, standsning af tilstrømningen af såkaldte "Foreign Fighters"; afskæring af ISIL's finansieringskilder og de-legitimering af ISILs brand og narrativ. Men det er ikke disse indsatsområder, der er i fokus i dette samråd.

- Koalitionens militære kampagne mod terrororganisationen ISIL i Irak er som bekendt nu gået ind i sit andet år. Som ved enhver militær kampagne vil der være både fremskridt og tilbageslag, og vi må konstatere, at der fortsat er udsigt til en langvarig og vanskelig kamp, hvor der vil være behov for strategisk tålmodighed.
- Jeg finder det dog vigtigt at understrege, at både Forsvaret og koalitionen vurderer, at kampagneplanen militært set fortsat er hensigtsmæssig.
- Det er vigtigt at tegne et realistisk, men også et nuanceret billede af situationen og kampen mod terrororganisationen ISIL i Irak. Der er, så vidt jeg ved, ikke nogen, som prøver at tegne et rosenrødt billede af udfordringerne. Vi må være realistiske. Det er klart, at fremskridtene ikke altid sker med den hastighed, vi kunne ønske.
- Gennem de seneste par måneder har den overordnede militære situation i Irak i nogen grad været fastlåst. Men selvom vi bestemt ikke er i mål, er det vigtigt at holde fast i, at koalitions militære kampagne gør og har gjort en forskel.

- Sammenligner vi situationen i Irak i dag med situationen for godt et år siden, står ISIL betydeligt svækket. Gruppen er under pres på en række områder. Især luftkampagnen har været afgørende og har ramt og nedslidt ISIL personel, materiel, ledelse og kommandostruktur. Samtidig er ISIL blevet trængt tilbage i flere områder, og gruppens bevægelsesfrihed er blevet reduceret betydeligt.
- Det er ligeledes værd at hæfte sig ved, at der især i de kurdiske områder i det nordlige Irak er sket betydelige fremskridt i kampen mod ISIL – senest med de kurdiske peshmerga-styrkers befrielse af byen Sinjar tidligere på måneden. Luftstøtte fra koalitionen har her spillet en afgørende rolle, ligesom en række koalitionslande – herunder tidligere også Danmark – gennem det sidste år med stor succes har trænet kurdiske peshmerga-styrker til kampen mod ISIL.

- I sidste ende er det på landjorden, at kampen mod ISIL skal vindes. Her er det i høj grad irakerne selv, der sætter tempoet og rammerne for operationen. Det er vurderingen, at de irakiske sikkerhedsstyrker fortsat er stærkt afhængige af støtte fra koalitionen og af samarbejdet med bl.a. de shiitiske militser og er på nuværende tidspunkt ikke i stand til selvstændigt at besejre ISIL.
- Det er også klart, at mange af de grundlæggende problemer, som i sommeren 2014 førte til den irakiske hærs delvise kollaps, stadig gør sig gældende. Det drejer sig bl.a. om manglende militære og ledelsesmæssige færdigheder, en udbredt lav moral blandt dele af hæren og manglende eller dårligt vedligeholdt materiel.
- Formålet med koalitionen træningsindsats er netop at forsøge at rette op på disse grundlæggende mangler. Det er dog klart, at vi ikke kan forvente at se store afgørende resultater af denne indsats på kort sigt, eller at det efter mindre end et år er lykkedes at ændre det store billede.

- Det er Forsvarets generelle vurdering, at Irak rent antalsmæssigt har tilstrækkelige styrker til at nedkæmpe ISIL's tilstedeværelse i Irak. Men at der stadig udestår en betydelig opgave med at få uddannet store dele af de irakiske sikkerhedsstyrker til et niveau, der kan sikre succes i kampen mod ISIL. Det er et langt sejt træk.
- Det er derfor også på nuværende tidspunkt for tidligt at vurdere den samlede strategiske effekt af koalitionen træningsindsats i kampen mod ISIL. Baseret på det danske træningsbidrags erfaringer i Irak er det dog Forsvarets vurdering, at den danske indsats gør en forskel for de enheder, der uddannes.
- Det underbygges bl.a. af tilbagemeldinger fra irakerne om, at den danske træning i bl.a. våbenhåndtering og imødegåelse af improviserede vejsidebomber har haft en positiv effekt i konkrete kampsituationer mod ISIL.
- De danske erfaringer underbygges også af flere af de tilbagemeldinger, vi har fået fra koalitionen, som ligeledes peger på, at kapacitetsopbygningsindsatsen af irakiske styrker har en positiv effekt i konkrete kampsituationer.

- Ifølge koalitionsrapporteringer kan man eksempelvis ved Ramadi se, at de irakiske soldater, der har modtaget koalitions-træning udviser klar kampvilje og samtidig markerer sig markant bedre i kampen mod ISIL end de ikke-trænede soldater. Det skyldes bl.a., at de er bedre i stand til at forsvare sig mod ISIL's angrebsmetoder – for eksempel improviserede vejsidebomber.
- Der er altså tegn på, at indsatsen nytter. Men det tager som sagt lang tid, og der udestår fortsat en meget stor opgave.
- Anledningen til dette samråd er som bekendt, at der i den seneste tid er blevet rejst bekymringer om, at den irakiske hær ikke bare mangler evnen, men også viljen til at bekæmpe ISIL. Og der er på den baggrund blevet sat spørgsmålstegn ved, om indsatsen overhovedet nytter.
- Som jeg allerede har nævnt, svarer den danske styrkes konkrete erfaringer fra træningen de irakiske sikkerhedsstyrker ikke til det generelle billede, der nogle gange tegnes af en stærkt demotiveret og ineffektiv irakisk hær, som ikke ønsker at tage kampen op mod ISIL.
- Når det er sagt, så ved vi også alle, at der er udfordringer.

Dele af de irakiske sikkerhedsstyrker er efter det oplyste kendetegnet ved en udbredt lav moral og korrupsion. Samtidig vurderes langsomme resultater kombineret med ISIL's ekstremt brutale adfærd og angrebsmetoder generelt at have påvirket kampviljen og modet blandt nogle af de irakiske soldater.

- Det er klart, at der er en tæt sammenhæng mellem viljen til at kæmpe og evnen til at kæmpe. Og, det er meget sandsynligt, at problemet med den manglende vilje i nogen grad skyldes sikkerhedsstyrkernes begrænsede militære færdigheder og utilstrækkelige kapaciteter.
- Derfor er vi også fortsat nødt til at bidrage til at opbygge, støtte og professionalisere den irakiske hær, så den bliver bedre i stand til at tage kampen op mod terrororganisationen ISIL. Der er, som jeg ser det, ikke noget alternativ til at samarbejde med den irakiske hær, hvis kampen mod ISIL skal vindes – på trods af de alle udfordringer, der er.

- Afslutningsvist vil jeg gerne understrege, at ifølge de oplysninger, vi har fra både Forsvaret og koalitionen, er koalitionen fuldt ud opmærksomhed på de problemstillinger, som jeg har berørt i dette samråd. Derfor er der også en revision i gang af koalitionen nuværende planer og indsatsområder, og der gennemføres løbende evalueringer, der skal sikre, at træningen og indsatsen er målrettet sikkerhedsstyrkernes behov.
- Ifølge det oplyste arbejdes der fra koalitionen side målrettet mod at højne effektiviteten i de irakiske sikkerhedsstyrker gennem rådgivning af relevante irakiske myndigheder. Samtidig fokuseres der på tiltag, der kan bidrage til at rette op på de mere uhensigtsmæssige dele af det irakiske bureaukrati.
- Det er klart, at der fra koalitionen side også lægges politisk pres på den irakiske ledelse med Præsident Abadi i spidsen for at rette op på disse udfordringer. Men vi kan og ønsker ikke som koalition at gå ind og overtage styringen med de irakiske sikkerhedsstyrker eller den irakiske statsadministration.

- Derfor er den lange vej frem fortsat vedholdende at forsøge at påvirke den irakiske regering og presse på for, at der gennemføres en egentlig sikkerhedssektorreform. Men samtidig er vi på kort sigt nødt til at fortsætte træningen af de irakiske sikkerhedsstyrker, fordi det er og bliver dem, der skal bekæmpe ISIL på landjorden.